

FOKKER

‘Waarom maken paddenstoelen zulke giftige stoffen aan dat mensen er aan dood gaan?’ Deze vraag werd gesteld door een journalist die een artikel ging schrijven over de Groene knolamaniet. Ik stond op dat moment met mijn laarzen in een modderige greppel het bemoste talud te inspecteren.

Ik moest even nadenken over de reikwijdte van deze vraag. Die ging ervan uit dat de mens het centrum van het universum is. Maar het voor ons dodelijke alfa-amanitine maakt deze paddenstoel echt niet als straf voor de mensheid. Al vele miljoenen jaren zal dit molecuul een rol vervullen in de stofwisseling van de Groene knolamaniet en het is alleen maar toeval dat deze stof dodelijk is voor zoogdieren.

Als journalist heb je echter voor een beetje interessant verhaal niets aan toeval. Dus gooide ze het over een andere boeg. Klopte het dat deze paddenstoel de laatste jaren toeneemt? Ik beaamde dat deze amaniet de laatste vijftien jaar duidelijk algemener is geworden, maar dat er in ons land tijdens deze periode een toenemend aantal mensen naar paddenstoelen kijkt. Jaja, het waarnemerseffect, zei ze en gaf aan dat ze genoeg had gehoord, bedankt!

Ik hield aan dit gesprek een wat onbevredigend gevoel over. Een journalist is op zoek naar duidelijke uitspraken, maar als het over de natuur gaat, kan je die lang niet altijd geven. Het is de makke van alle vormen van wetenschap: er zijn te veel mitsen en maren. Misschien met uitzondering van de wereld van de techniek.

In de week dat bovenstaand verhaal speelde, ontmoette ik een vogelvriend die zijn leven lang bij Fokker had gewerkt. Dat bedrijf bouwde middelgrote vliegtuigen en die vriend was verantwoordelijk voor ontwerp en betrouwbaarheid van het landingsgestel. Op zo’n apenrots waar elke bedrijf iets van wegheeft, ging alle aandacht uit naar de romp, vleugels en motoren van hun vliegtuigen; het landingsgestel hing er letterlijk maar zo’n beetje bij. Dat veranderde op slag toen hun kroonjuweel, de ‘Fokker-Friendship’ op een Oostenrijks vliegveld door zijn hoeven zakte en een buiklanding moest maken. Voor een goed verkopend vliegtuig was dat natuurlijk hele slechte reclame. IJlings moest die vriend naar Oostenrijk. In het vliegtuig nam hij nog eens al zijn berekeningen door. Alles klopte, dat landingsgestel zou onverwoestbaar moeten zijn.

Er werd een ‘Friendship’ opgetuigd met allerlei apparatuur, zodat de minste beweging of trilling geregistreerd werd. Na tientallen landingsproeven begonnen de Fokker-bazen ongeduldig en mijn vriend steeds wanhopiger te worden. Totdat de apparatuur aan boord opeens een trilling waarnam die er helemaal niet mocht zijn.

Lang verhaal kort: onder bepaalde wind- en weersomstandigheden plus snelheid en hoek van aanvliegen, begon het landingsgestel te trillen, een trilling die bleef doorgaan tot er metaalmoeheid optrad. De oplossing bestond uit het monteren van een verend systeem dat die trilling dempte voordat er schade kon optreden.

Moraal: zelfs in dingen die door mensenhanden zijn gebouwd, kunnen totaal onverwachte effecten optreden, laat staan in creaties waar de natuur miljoenen jaren over gedaan heeft en waarin het aantal variabelen groter is dan enig computersysteem aankan. Voorlopig althans.